

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ДИЗАЙНУ
ТА ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЄКТУВАННЯ
ТА ДИЗАЙНУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Скульптурна пластика»
для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання
Інституту цифрових технологій, дизайну та транспорту
за освітньо-професійною програмою «Архітектурний дизайн»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність – 022 ДИЗАЙН
Спеціалізація – 022.1.ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ДИЗАЙНУ
ТА ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЄКТУВАННЯ
ТА ДИЗАЙНУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Скульптурна пластика»
для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання
Інституту цифрових технологій, дизайну та транспорту
за освітньо-професійною програмою «Архітектурний дизайн»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність – 022 ДИЗАЙН
Спеціалізація – 022.1.ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН

Затверджено на засіданні
Кафедри інформаційних
технологій проектування
та дизайну
Протокол №1 від 28.08.2024р.

Одеса – 2024

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Скульптурна пластика» для студентів третього курсу денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 «Дизайн», спеціалізація 022.1 «Графічний дизайн» за освітньо-професійною програмою «Архітектурний дизайн» / Укл.: В. А. Яровий, О. Ю. Белявська. – Одеса : НУОП, 2024. – 16 с.

Укладачі:

Яровий В. А., канд. архітектури, проф.
Белявська О. Ю., канд. архітектури, доц.

Методичні вказівки спрямовані на набуття знань та практичних навичок в галузі скульптурної пластики. Розвиток у здобувача вищої освіти образного мислення, творчої фантазії, формування просторового сприйняття предметного середовища щодо його наповнення елементами скульптурної пластики задля досягнення максимальної виразності у розкритті дизайнерського задуму за допомогою скульптурних технік і засобів.

Оволодіння скульптурною технікою ліплення з твердого скульптурного пластиліну та набуття навичок користування інструментами для ліплення в умовах реалізації авторського творчого задуму, оволодіння технологією утворення круглої скульптури.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
КОРОТКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ.....	6
Практичне завдання №1. «Матеріали і інструменти для ліплення. Початкова робота зі скульптурним пластиліном».....	6
Практичне завдання №2. «Барельєф. Розетка».....	6
Практичне завдання №3. «Барельєф. Асиметричний орнамент».....	7
Практичне завдання №4. «Рельєф. Геометричний орнамент».....	7
Практичне завдання №5. «Барельєф. Декоративна сюжетна композиція з фігурою людини».....	8
Практичне завдання №6. «Тематичний барельєф. Сюжетна композиція зі стилізованим зображенням.....	9
Практичне завдання №7. «Кругла скульптура. Мала пластика у міському середовищі».....	9
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	10
ЛІТЕРАТУРА.....	10
ДОДАТКИ.....	10
Додаток 1.....	12
Додаток 2.....	13
Додаток 3.....	14
Додаток 4.....	15
Додаток 5.....	16

Вступ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Архітектурний дизайн» навчальна дисципліна «Скульптурна пластика» є базовою в академічній системі оволодіння образотворчою грамотою, становить основу для подальшого формування фахівця у галузі.

Предмет дисципліни – теоретичні знання скульптурної композиції і пластики, практичне виконання ліплення відповідних композицій з твердого скульптурного пластиліну, вивчення та застосування на практиці різновидів рельєфу, оволодіння технологією утворення круглої скульптури, технічні прийоми.

Мета дисципліни:

Розвиток у студента вищої освіти образного мислення творчої фантазії, формування просторового сприйняття предметного середовища й уяви щодо його наповнення елементами скульптурної пластики задля досягнення максимальної виразності у розкритті авторського дизайнерського задуму за допомогою скульптурних технік і засобів.

Завдання дисципліни:

- Оволодіння скульптурною технікою ліплення з твердого скульптурного пластиліну;
- Набуття навичок користування інструментами для ліплення в умовах реалізації авторського творчого задуму;
- Вивчення та застосування на практиці різновидів рельєфу на горизонтальній площині для реалізації авторського задуму
- Тренування окоміру, розвиток творчого потенціалу для реалізації практичних дизайнерських завдань – виконання фантазійних пошукових ескізів.
- Аналіз відповідності фрагменту міського середовища та створюваної малої пластичної форми за авторським задумом
- Формування у студента вищої освіти логічних зв'язків між практичними навичками скульптурної пластики і майбутнього творчої дизайнерської діяльністю в умовах домінування віртуальних технологій у галузі.

Короткі теоретичні положення

- Кругла скульптура – вид скульптури яка представляє собою твір трьох мірного об'єма (обозначає зі всіх боків).
Головні типи круглої скульптури – бюст, статуя, скульптурна група. Ця скульптура призначена, в основному, для кругового обзору. Кругла скульптура ділиться на три види: монументальну, монументально-декоративну і станкову.
- Скульптура-ліплення, пластика, вид образотворчого мистецтва, твори якого мають об'єму, тривимірну форму і виконуються із твердих чи пластичних матеріалів.

- Барельєф – один з різновидів художнього рельєфу, скульптурна композиція, виконана на площині і пов'язана з тлом. Барельєфом називають рельєф, випуклість (цебто, висота над тлом) якого не перевищує половину об'єму скульптури
- Дрібна скульптурна пластика – фігурки птахів і тварин, міфологічні образи, скульптурні потреби жанрово-побутові композиції. В інтер'єрі приміщень вони виконують здебільше декоративну функцію
- Об'ємно-просторова композиція закономірне, системне та оптимальне поєднання об'ємів і простору в єдину гармонійну архітектурну форму. Художній образ створеної композиції віддзеркалює низку специфічних вимог до архітектурної форми: домірність, функціональність, конструктивність, пропорційність тощо.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Практичне завдання № 1. «Матеріали та інструменти для ліплення.

Початкова робота зі скульптурним пластиліном»

(практичне заняття № 1)

Мета – ознайомлення з різновидами матеріалів, призначених для скульптурної роботи та моделювання, їх технічними характеристиками, видами ліпних робіт, оволодіння скульптурною технікою ліплення з твердого скульптурного пластиліну, набуття навичок користування інструментами для ліплення (стеками) підготовка матеріалів для роботи, покриття основи тонким шаром матеріалу.

Завдання: оволодіння скульптурною технікою ліплення з твердого скульптурного пластиліну, набуття навичок користування інструментами для ліплення (стеками) підготовка матеріалу для роботи, покриття основи тонким шаром матеріалу.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання:

- опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення
- розім'яти скульптурний пластилін до еластичного стану
- спробувати якісні властивості пластиліну
- покрити основу тонким шаром пластиліну
- покрити основу тонким шаром пластиліну, виліпити геометричні або будь які фігури з метою тренінга
- оволодіти користуванням інструментами для ліплення (стеками)

Час виконання: 2 години

Приклади: додаток 1

Завдання для самостійної роботи: опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення початкові вправи.

Практичне завдання № 2. «Барельєф. Розетка»

(практичні заняття № 2, 3)

Мета – робота з натури, ознайомлення з різновидами рельєфу на горизонтальній площині, застосування знань з komponування форми,

сприйняття симетричної форми у перспективному скороченні, розвиток уяви при відтворенні симетричної форми, початок роботи, ліплення розетки з гіпсової форми з натури, набрання об'єму у масах.

Завдання: вивчення властивостей акрилових фарб, виконання рівномірної заливки, заливки з переходом кольору, оволодіння технікою нашарування фарб, здобуття навичок із застосування білил.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Завдання: ліплення розетки з гіпсовою форми з натури.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення, вивчення різновидів рельєфу (барельєфу).

Підготовка матеріалів для роботи. Покриття основи тонким шаром скульптурного пластиліну.

Стеком (гострою частиною) нанести на основу контури розетки. Врахувати компоновку. Поступово набирати об'єм у масах. Пророблення деталей, полірування поверхні стеком.

Час виконання: 4 годин.

Приклади : додаток 2

Завдання для самостійної роботи: опрацювання навчальної літератури щодо різновидів рельєфу (барельєф, горельєф, контррельєф)

Практичне завдання № 3. «Барельєф. Асиметричний орнамент» (практичні заняття № 4, 5)

Мета –робота з натури, ознайомлення з різновидами рельєфу (барельєф), оволодіння технологією утворення рельєфу на горизонтальній площині, застосування знань з компонування форми, сприйняття асиметричної форми у перспективному скороченні, розвиток уяви при відтворенні асиметричної форми, передача пропорційних співвідношень орнаменту, початок роботи, ліплення орнаменту з гіпсової форми з натури, набрання об'єму у масах.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення, вивчення різновидів рельєфу (барельєфу). Підготовка матеріалів до роботи. Покриття основи тонким шаром скульптурного пластиліну.

Стеком (гострою частиною) нанести на основу контури асиметричної розетки з врахуванням компоновки. Ліплення виконується з гіпсової форми в натурі.

Поступово, рівномірно набирається об'єм у масах. Проробка деталей, поліровка поверхні стеком.

Час виконання: 4 години.

Приклади: додаток 3.

Завдання для самостійної роботи: вправи зі сполучення різновидів рельєфу. Багатопланова композиція з простих геометричних форм.

Практичне завдання № 4. «Рельєф. Геометричний орнамент»

(практичні заняття № 6, 7)

Мета – творча робота, розвиток творчої фантазії, утворення абстрактної орнаментальної композиції з геометричних форм, тренування окоміру, застосування знань та навичок відтворення об'ємної форми на площині у дизайнерському розробленні, початок роботи, творче ескізування за уявою, визначення виду рельєфу у масах.

Завдання: аналіз компоновки і форми рельєфу, геометричний орнамент, ліплення на площині рельєфу утворити композицію з геометричних форм за уявою.

Інструменти і матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення, вивчення різновидів рельєфу (барельєф). Підготовка матеріалів та інструментів до роботи. Покриття основи тонким шаром скульптурного пластиліну.

Стеком (гострою частиною) прорисувати на основі контури композиційно задуманого геометричного орнаменту.

Поступово, рівномірно набирається об'єм у масах. Проробка деталей.

Час виконання: 4 години.

Приклади: додаток 4.

Завдання для самостійної роботи: вправи з утворення рельєфу пластичних форм.

Практичне завдання № 5. «Барельєф. Декоративна сюжетна композиція з фігурою людини»

(практичні заняття № 8, 9)

Мета – робота з натури, розвиток просторового та аналітичного мислення, уяви, застосування знань і навичок відтворення об'ємної форми на площині, винайдення точних пропорційних співвідношень при відтворенні рельєфу з моделі, правильне визначення глибини рельєфу, передачі фактурних відмінностей, ліплення композиції з гіпсової форми з натури, набрання об'єму у масах.

Завдання: ліплення барельєфу на площині, винайдення точних пропорційних співвідношень при відтворенні рельєфу з моделі, правильне визначення глибини рельєфу, набрання об'єму у масах.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення, вивчення різновидів рельєфу (барельєф). Підготовка матеріалів та інструментів до роботи. Покриття основи тонким шаром скульптурного пластиліну.

Стеком (гострим кінцем) нанести на основу рисунок (контури) майбутньої культурної композиції. Ліплення виконується з гіпсової форми в натурі.

Поступово рівномірно набирається об'єм у масах. Проробка деталей і фактури.

Час виконання: 4 години.

Завдання для самостійної роботи: вправи з утворення рельєфу природних рослинних форм (гілка, стеблі з листям)

**Практичне завдання № 6. «Тематичний барельєф. Сюжетна композиція зі стилізованими зображеннями»
(практичні заняття № 10, 11, 12)**

Мета – творча робота, розвиток творчого потенціалу і фантазії, утворення сюжетної композиції за визначеною тематикою зі стилізованих природних форм, визначення виду рельєфу для найкращої передачі ідеї сюжету, тренування окоміру, застосування знань та навичок відтворення об'ємної форми на площині у дизайнерському розробленні, удосконалення техніки ліплення, початок роботи, творче ескізування за уявою, підготовка до роботи, набрання рельєфу у масах.

Завдання: ліплення барельєфа за визначеною тематикою зі стилізованих природних форм.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання: опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення, визначення видів різновидів рельєфу (барельєфу) для найкращої передачі ідеї сюжету. Підготовка матеріалів та інструментів до роботи.

Покриття основи тонким шаром скульптурного пластиліну.

Стеком, тонким кінцем, нанести на основу рисунок (контури) майбутньої скульптурної сюжетної композиції за визначеною тематикою зі стилізованих природних форм.

Поступово, рівномірно набирається об'єм у масах. Проробка деталей.

Час виконання: 6 годин.

Завдання для самостійної роботи: вправи з утворення барельєфу фігури людини у динамічному положенні.

**Практичне завдання № 7. «Кругла скульптура. Мала пластика у міському середовищі»
(практичні заняття № 13, 14, 15)**

Мета – творча робота, розвиток творчого потенціалу і фантазії, навчання роботи у міському середовищі, аналіз відповідності фрагменти міського середовища та створюваної малої пластичної форми, утворення декоративної сюжетної композиції за визначеною тематикою зі стилізованих форм, оволодіння технологією ліплення круглої скульптури для малої міської пластики, застосування на практиці знань з об'єктно-просторової композиції для реалізації дизайнерського задуму, тренування окоміру, початок роботи, творче ескізування в умовах реального фрагменту міського середовища, обрання тематики скульптури, підготовка основи у матеріалі.

Завдання: ліплення круглої скульптури за обраною тематикою. Створити малу пластичну форму, утворити декоративну сюжетну композицію.

Інструменти та матеріали: основа з твердого матеріалу (фанера, дошка) розміром 50+50 см, скульптурний пластилін, набір стеків, ганчірка.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з техніки ліплення. Вивчення видів різновидів круглих скульптур.

За уявою утворити декоративну сюжетну композицію зі стилізованих форм. Визначити реальне міське середовище, для можливості розміщення круглої скульптури.

Підготовка матеріалів та інструментів. При необхідності виготовити каркасну основу.

Поступово рівномірно набрати відповідний об'єм у масах. Проробити деталі і фактуру.

Час виконання: 6 годин.

Приклади: додаток 5.

Завдання для самостійної роботи: опрацювання навчальної літератури, підбір прикладів малої пластики у міському середовищі.

Заочна форма здобуття освіти

Студенти заочної форми навчання виконують практичне завдання № 1, 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Інтегральна оцінка кожної роботи базується на визначенні відповідності оцінюваного рисунку наступним основоположним критеріям:

- ступінь володіння матеріалами та інструментами для ліплення
- компоновка на основі
- правильність побудови рельєфа (барельєфа) на основі
- точність винайдення пропорцій зображуваного предмета
- ступінь володіння скульптурним пластиліном при передачі об'єму предмета
- творчий потенціал та оригінальність ідеї (для композицій)

ЛІТЕРАТУРА:

1. Все про малювання. Понад 200 технік, уроків і порад для художників-початківців / пер. з англ. В. Ракуленко. – КМ-БУКС, 2021. – 240 с.
2. Гілязова Н. Рисунок. Живопис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Наталія Гілязова. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. – 112 с.
3. Гребенюк Г. Основи композиції та рисунок [Текст] : підруч. для уч. проф.-тех. навч. закладів / Г. Є. Гребенюк. – К. : Техніка, 1997. – 221 с.
4. Сухенко В. Рисунок [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / В. О. Сухенко; Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. – К. : BONA MENTE, 2004. – 184 с.: іл.
5. Куленко М.Я. Графічний дизайн. Підручник. – Київ: Кондор, 2015. – 560с.
6. Barrington Barber. The Complete Fundamentals of Drawing: Still Life, Figure Drawing, Landscapes & Portraits. – Kindle Edition, 2023. – 845 p.
7. Barrington Barber. The Fundamentals of Drawing: A Complete Professional Course for Artists. – Kindle Edition, 2005. – 363 p.

8. Catherine V Holmes. Drawing Dimension – Shading Techniques: A Shading Guide for Teachers and Students. – Kindle Edition, 2017. – 210 p.
9. Barry Herniman. Sketching Outdoors: Discover the Joy of Painting Outdoors. – Search Press, 2023. – 144 p. пейзаж
10. Charles Evans. Watercolour Rescue: Top tips for correcting your mistakes and preventing them in the first place. – Search Press, 2022. – 128 p Акварель
11. Jane Betteridge. Watercolour Nature Unleashed. – Search Press, 2023. – 144 p. Акварель

ДОДАТКИ

У додатках подані приклади навчальних робіт, відповідні до практичних завдань.

